

Компетентность понимается как системно-структурное многоуровневое интегральное личностно-деятельностное образование, которое позволяет специалисту ставить и эффективно решать профессиональные задачи и проблемы разного уровня сложности в типовых и нестандартных ситуациях; выступает как важная и необходимая условие профессионализма, определяет эффективность профессиональной деятельности специалиста, опосредует его личностно-профессиональное развитие. Реализация компетентностного подхода представлена в деятельности Житомирской научно-педагогической школы.

Ключевые слова: компетентность, компетентностный подход, профессионализм, профессионализация

A.A. DUBASENYUK. COMPETENCE APPROACH AS A FACTOR OF PROFESSIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION

The summary. The article considers the peculiarities of the terminological field of the concept «competence», different positions of foreign and domestic scientists on the competence approach to professional training. Competence is understood as a system and structural multi-level integrated personality and activities education that allows the professional to formulate and to effectively solve the professional tasks and problems of different levels of complexity in standard and non-standard situations; it acts as an important and necessary condition of professionalism, as well as it determines the effectiveness of professional activity of the specialist, mediates his personality and professional development. The implementation of the competence approach is presented in the activities of Zhytomyr scientific and pedagogical school.

Key words: competence, competence approach, professionalism, professionalization.

Рекомендовано до друку.
Д-р пед. наук, проф. В.І. Малафійк.

Одержано редакцією 28.02.2017 р.

УДК: [378. 147: 37. 011. 3 - 051]: 159. 942

О.Л. КОНОНКО

ЕМОЦІЙНИЙ ПРОФІЛЬ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА: СУТЬ, НАПРЯМИ ТА УМОВИ ФОРМУВАННЯ

Резюме. У статті обґрунтовано сутність емоційного профілю як фундаментальної характеристики особистості майбутнього педагога; зафіксовано зв'язок основних емоцій з особистісними властивостями, визначено шкали оцінки й типологія емоційного профілю студента; сформульовано напрями та умови оптимізації освітнього процесу, спрямованого на формування у майбутніх вихователів прогресивного емоційного профілю.

Ключові слова: емоційна чутливість, емоційний профіль майбутнього педагога, типологічна своєрідність емоційного профілю, емоційний інтелект, аутопсихологічна компетентність.

Постановка проблеми. Відчуженість, прагнення усамітнитись перетворилися сьогодні на соціальний норматив поведінки, який економить психічний ресурс особистості. Душевне життя стишене. Чимало молодих сучасників залишаються байдужими до подій, явищ, ситуацій, керуються тезою «Моя хата скраю». Поступово з їхнього життя вислизає головне, що освячує життєвий шлях, надихає на добро, надає смислу нашому існуванню – внутрішня душевна праця.

Актуальність дослідження, присвяченого формуванню у майбутніх педагогів продуктивного емоційного профілю, обумовлена дефіцитом вітчизняних наукових праць означеного напрямку й високою затребуваністю вищими навчальними закладами методичних розробок з даної проблеми. Як засвідчує практика, розвитку емоційного життя підростаючого покоління, окультуренню його потреб, аналізу причин і наслідків емоцій, емоційному інтелекту, особливостям сприйняття студентами з тією чи іншою базовою емоцією навчальної інформації, формуванню аутопсихологічної компетентності майбутніх фахівців приділяється сьогодні надзвичайно мало уваги.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Емоційний розвиток студентської молоді розглядається фахівцями найчастіше у контексті інших проблем, зокрема аналізу: мотиваційної структури особистості (В. Мільман, Ю. Швалб), ціннісних орієнтацій студентів (В. Анненков, С. Хахуда), процесу соціальної дезадаптації молоді (Л. Канішевська, Н. Максимова), суб'єктно-вчинкової традиції (В. Татенко), психологічного здоров'я (О. Вовчик-Блакитна), психологічної культури майбутнього професіонала (В. Рибалка), життєвого успіху (Н. Татенко, Т. Титаренко).

Дещо більше уваги приділено психологами і педагогами проблемі емоційного інтелекту: розроблено його моделі (Дж. Майер, П. Сесовей), визначено структуру і методи дослідження (Т. Березовська, Н. Коврига, Е. Носенко Д. Шадріков), з'ясовано вплив емоційного інтелекту на успішність різних видів діяльності (С. Дерев'яно, І. Єгоров, Г. Петровська); вивчено зв'язок емоційного інтелекту з творчою активністю студента (В. Виноградова-Бондаренко, Р. Пономарьова-Семенова).

На особливу увагу заслуговує дослідження емоційної пам'яті: аналіз її зв'язку з перцептивною сферою, вищими почуттями; визначення її місця у структурі настрою зокрема та особистості взагалі; вивчення впливу на самооцінку та само ставлення; оцінці ролі у формуванні емоційного ставлення до навчання [7].

Дагностуючи та формуючи емоційний інтелект у системі підготовки фахівців гуманітарного профілю, В.Зарицька зазначає: він як складова професійної підготовки успішно розвивається за умови, що зміст освіти доповнюється знаннями і практичними завданнями, спрямованими на його розвиток. Основні напрями цієї роботи автор вбачає у поєднанні теоретичної бази і практичних дій самих студентів з напрацювання досвіду використання емоційного інтелекту для вирішення конкретних завдань [6].

Мета статті полягає в обґрунтуванні зв'язку основних емоцій майбутніх педагогів з особистісними властивостями, у розробці типології емоційного профілю та визначенні напрямів та умов його ефективного формування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наш підхід базується на доробку провідних фахівців з проблеми емоційного розвитку особистості [2; 3; 4] та положенні науковців, згідно з яким емоційний профіль - це характеристика базової емоції та базових цінностей, які типізують поведінку майбутнього фахівця. Домінуюче переживання проявляється у певних його особистісних властивостях, визначає особливості сприйняття, інтерпретації та реагування на події, ситуації, явища, вчинки [5; 9].

Нижче пропонуємо розроблену нами орієнтовну схему, в якій зафіксовано зв'язок базових емоцій з основними властивостями особистості студента.

БАЗОВА ЕМОЦІЯ	ОСНОВНІ ОСОБИСТІСНІ ВЛАСТИВОСТІ
<i>Интерес</i>	Енергійність, сприйнятливність, зосередженість, допитливість, наполегливість, організованість, продуктивність, креативність, дослідництво, розважливність, захопленість, нездатність швидко переключитися
<i>Радість</i>	Жвавість, гучність, легковажність, пустотливність, азартність, експресивність, артистичність, кмітливність, гумористичність, щирість, спонтанність, смішливість, висока енерговитратність, індивідуалізм, розосередженість, балакучість
<i>Сум</i>	Замкненість, відстороненість, усамітненість, неквапливість, стриманість, безмовність, економність, пригніченість, песимізм, заглибленість у себе, байдужість до оточуючого, образливість, мрійливість, безпорадність
<i>Злість (гнів)</i>	Експресивність, запальність, нестриманість, некерованість, зухвалість, войовничість, егоцентризм, недобррозичливість, упередженість, нетактовність, задрісність, конфліктність, уїдливість, мстивість, дратівливість, честолюбність.
<i>Відраза</i>	Зухвалість, недовірливість, непривітність, суворість, грубість, зневажливність, критичність, владність, неконтактність, упередженість, зверхність, амбітність, підозрілість, недовірливість, уїдливість, капризність, бажання покаржитися, сльозливість
<i>Страх</i>	Занепокоєння, тривожність, напруженість, знервованість, невпевненість, недовірливість, залежність від інших, сором'язливість, обережність, скутість, почуття провини та меншовартісності, розгубленість, схильність до сумнівів, скромність
<i>Подив</i>	Проникливість, аналітичність, розсудливість, спостережливість, цілеспрямованість, винахідливість, підприємливість, ризикованість, захопленість, напористість, настороженість, заціпеніння, втрата дару мовлення

Вихідною у нашому дослідженні є теза про те, що важливу роль у формуванні продуктивного емоційного профілю відіграє така емоційна якість, як емоційна сприйнятливність студента. Їй, на жаль, сьогодні в освітньому процесі приділяється недостатньо уваги. А прояви черствості продукуються, не в останню чергу, саме ігноруванням факту існування поряд «тонкошкірих» і «товстошкірих» особистостей, прояву останніми байдужого ставлення до явищ, подій, ситуацій, вчинків.

Емоційна сприйнятливність – фундаментальна характеристика стереотипу емоційної поведінки особистості. Вона проявляється у частоті, різноманітності та інтенсивності «підключення» емоцій до реагування на значущі для неї впливи. Кожний майбутній педагог характеризується звичною для нього формою емоційної сприйнятливості – надмірно високою, оптимальною або заниженою чутливістю, чуйністю. Емоційна чутливість залежить від потреб, цінностей, інтересів, інтелектуальних і вольових якостей студента і проявляється у тому, *чим він цікавиться, чому радіє, дивується, сумує, гнівається; до кого й чому відчуває презирство, відразу; що викликає в нього страх, сором, провину.* Тобто, йдеться про все, на що відгукується майбутній фахівець.

Емоційна чутливість як якість особистості проявляється у тому, наскільки *легко, швидко, гнучко, у широкому діапазоні* студентська молодь емоційно реагує на вельми різні події. Якщо вона багато до чого байдужа, в неї відсутній інтерес майже до усього, це ще не означає, що в її емоційному репертуарі не існує програми бажаної емоційної поведінки. Це лише означає, що вона знаходиться у невідключеному, непроявленому, незадіяному стані. Отже, завдання полягає у знаходженні відповіді на запитання, як *підключити, задіяти цю програму.*

Багато хто вважає, що тонка за своєю природною організацією молода людина емоційно більш сприйнятлива, чутлива. Це справді так. Проте емоційна чутливість аж ніяк не гарантує чуйності! Адже переживання майбутнього фахівця можуть пов'язуватися з егоїстичними інтересами, спрямовуватися на задоволення власних потреб, а не на турботу про інших. Отже, характеризуючи студента, важливо фіксувати *спрямованість* його емоційної чутливості.

Втрата емоційної активності взагалі, емоційної чутливості зокрема психічно нормальною особистістю є показником, як правило, тимчасових (зворотних) процесів. Якщо емоційна апатія проявляється постійно й навіть за умов спеціально організованої роботи викладача з такою категорією студентів, можна припустити наявність в них серйозних нервових порушень, з якими мають працювати невропатолог або психотерапевт. Такі випадки, на щастя, рідкість.

Майбутній фахівець з широким емоційним репертуаром переживає різні емоційні стани – позитивні у сприятливих і негативні у загрозливих ситуаціях. Збіднення, обмеженість емоційного репертуару спричиняє одноманітні реакції студента у несхожих ситуаціях, які часто-густо негативно забарвлені. Широта емоційного репертуару засвідчує різноманітність його інтересів, потреб, бажань, активну життєву позицію. Якщо об'єктом емоційної сприйнятливості стають інші люди, молода людина вдосконалює своє вміння проявляти *емпатію* – здатність «входити» в їхній простір, ставити себе на їхнє місце, виявляти співчуття і співпереживання, адекватно впливати, прогнозувати наслідки своїх дій.

Якщо емоції студента *рухливі, легко переключаються*, це означає, що він чутливий, швидко реагує на зміну ситуації, обставин, партнерів; досить швидко адаптується до нових умов, легко виходить з одних емоційних станів і входить в інші. Водночас надміру сильно виражена здатність переключати емоції може ускладнити майбутньому педагогові життя внаслідок його надмірної реактивності, імпульсивності, некерованості. У кожній студентській групі є і емоційно малочутливі особистості: вони повільно переходять з одного стану в інший, що знижує їхні адаптивні та комунікативні можливості. Ці особливості варто враховувати, опікуючись ефективністю педагогічної діяльності..

Характеризуючи емоційний профіль майбутнього педагога, слід брати до уваги його *емоційну спрямованість*, яка засвідчує *пріоритетні цінності, важливість* для нього тих чи інших *видів діяльності*, готовність *надати перевагу* або *відмовити у прихильності комусь-чому конкретному*. Для оцінки емоційного профілю пропонуємо застосувати такі шкали – *пріоритетної діяльності, моральних цінностей, життєвих переваг*. Детальніше про кожну.

Шкала пріоритетної діяльності передбачає оцінку того, який з основних видів діяльності потрапляє у сферу основних інтересів особистості – ігрова, трудова, пізнавальна чи комунікативна. Доцільно при цьому брати до уваги відмінні характеристики кожної діяльності:

- **ігрова** – об'єктивує захопленість процесом, можливість вільно обирати сюжет, ролі, визначати терміни, розважатися, отримувати задоволення;
- **трудова** – засвідчує прагнення досягти практичних результатів, домогтися успіху, відчутти свою спроможність і корисність;
- **пізнавальна** – вказує на інтерес до нової інформації, незнайомого навчального матеріалу, до дослідництва та експериментування;
- **комунікативна** – слугує свідченням схильності бути у гурті, посісти в групі певне місце, визначити свій статус, обмінятися інформацією та спільно діяти.

Зафіксувати переваги неважко: достатньо частіше надавати студентам право вибору, спостерігати за ними під час самостійної діяльності, в різних життєвих ситуаціях та умовах, пропонувати їм завдання різного змісту й спрямованості. Надання майбутніми педагогами переваг певній діяльності засвідчує не лише сферу їхніх інтересів, пріоритетних цінностей, а й вказує на *тип особистості* – фундаментальну характеристику, яка частіше за все зберігається упродовж життя.

Шкала моральних цінностей допоможе визначити вектор емоційної спрямованості студента: *індивідуалістичний* (типи особистості: «*егоїст*», «*байдужий*»); *індивідуально-соціальний* (тип особистості: «*гармонійний*», «*збалансований*»); *соціальний* (типи особистості «*альтруїст*», «*конформіст*»). Вектор емоційної спрямованості молодої людини вказує на найбільш доцільні методи, форми та засоби впливу на неї.

Шкала життєвих переваг може бути помічною у визначенні «фонду хочу» студента. Чого він прагне найбільше? Яких ролей домагається найчастіше? Чого хоче досягти у житті? Який характерний стиль поведінки йому притаманний? Його типові звички? Відповіді на ці запитання дозволять схарактеризувати одним словом тип особистості кожного майбутнього фахівця: «*переможець*», «*гедоніст*» (любитель задоволень), «*опікун*», «*естет*», «*собі на думці*», «*творець*», «*руйнівник*», «*фантазер*» тощо. Пріоритетні ролі та стиль поведінки проектують ймовірну життєву стратегію особистості.

Наведені вище авторські схеми орієнтовні: життєві реалії складніші за будь-які з них. Та й «чисті» типи зустрічаються вкрай рідко. Як правило, в кожній молодій людині «намішано» всього потроху. Проте схеми надають освітньому процесу більшої чіткості, цілеспрямованості, прогнозованості. Вони сприяють реальному запровадженню у практику диференційованого та індивідуального підходів до виховання у майбутніх педагогів емоційної чутливості як важливої складової їхнього емоційного профілю.

Показником недостатності педагогічної уваги до виховання емоційної чутливості є наявність в групі студентів з потужним «захисним екраном» – «закритих», скутих, замкнених, невпевнених у собі, відсторонених, надміру стиснених або, навпаки, агресивних. Важко попередити або скоректувати їхню поведінку, якщо викладач погано орієнтується в особливостях та причинах сформованості того чи іншого емоційного профілю майбутнього педагога. Оптимізація освітнього процесу сприятиме описана нижче стратегія його організації.

Формуючи у студентів емоційну чутливість, варто враховувати, з ким ми маємо справу: з *аудіалом* (сприймає інформацію переважно через слуховий канал, живе розмовами, звуками, ритмами, мелодіями), *візуалом* (сприймає інформацію з допомогою зору) чи *кінестетиком* (сприйняття відбувається здебільшого через нюх, дотик, з допомогою рухів).

У світлі сказаного, спілкування із майбутніми педагогами варто здійснювати їхньою мовою:

- з **аудіалом**, використовуючи *варіації голосу (голосність, висоту, тональність, паузу), відображаючи тілом ритм мовлення (особливо головою) із швидкістю, характерною для його сприйняття;*
- з **візуалом**, застосовуючи *слова-описи, виділяючи різні аспекти змісту, використовуючи схеми, таблиці, наочні матеріали, яскраві атрибути;*
- з **кінестетиком**, *вдаючись до виразних жестів, дотиків, (погладжування, підбадьорення, привернення уваги тощо).*

Добираючи методи, форми, прийоми формування прогресивного емоційного профілю майбутніх педагогів, слід враховувати як їхню природну чутливість, так і набутий емоційний досвід, зокрема сформованість умінь:

- виділяти з-поміж різного яскраві емоційні моменти;
- зосереджувати на них увагу;
- аналізувати, коментувати, оцінювати їх;
- емоційно відгукуватися на них, не залишатися байдужими;
- швидко, гнучко, адекватно реагувати;
- дієво проявляти своє емоційне ставлення;
- задіювати враження у своїй життєдіяльності;
- виявляти гуманні почуття (співпереживання, співчуття).

Вони виступали у нашому дослідженні критеріями оцінки типів емоційного профілю майбутніх педагогів. Бралися до уваги стабільність, інтенсивність, модальність, спрямованість емоцій та збалансованість вказаних вище проявів. Виділено чотири типи емоційного профілю студентів – прогресивно-збалансований, ситуативно-фрагментарний, експресивно невиразний, індиферентний.

До **прогресивно-збалансованого** віднесено студентів з активною життєвою позицією, спрямованих на особистий та професійний успіх, з гармонійно поєднаною індивідуальною та соціальною орієнтацією, критичністю і самокритичністю. Вони характеризуються розвиненими пізнавальними інтересами, високою емоційною чутливістю, яскравими переживаннями, виразною мімікою, адекватним емоційним реагуванням на події та ситуації. Майбутні педагоги даної категорії здатні до самоконтролю, саморегуляції, об'єктивного самооцінювання, прийняття незалежних рішень. Конструктивно діють у складних ситуаціях. Відрізняються комунікабельністю, доброзичливістю, співчутливістю. Задоволені своїм життям. Їх близько 20%.

Ситуативно-фрагментарний тип склали студенти, які володіють системою життєво важливих знань, проте характеризуються вельми нестабільними проявами емоційної чутливості, саморегуляції поведінки і діяльності. Вони великою мірою залежать від ситуативних переживань, суб'єктивних оцінок і ставлень, своїх упереджень. Virізнюються різкими перепадами настрою, демонстративною поведінкою, прагненням домінувати, схильністю до конфронтації, дратівливості, використанням соціально неприйнятних форм самоствердження, переважанням індивідуалістичних інтересів над соціальними. Завжди чимось незадоволені. Тип нараховує близько 47% студентської молоді.

До **експресивно-невиразного** типу увійшли майбутні педагоги, в яких внутрішнє життя інтенсивніше за зовнішнє. Вони стримані у проявах своїх емоцій, говорять неголосно, міміка невиразна, уникають будь-яких змагальних, ризикованих або невизначених ситуацій, часто усамітнюються. Ця категорія студентів прагне не стільки домогтися успіху, скільки уникнути неуспіху. Адаптуватися до зовнішніх вимог і соціальних умов для них важливіше за можливість самоствердитися. Вони радше відтворювачі, ніж творці. Проте здебільшого доброзичливі, чуйні. Потребують зовнішніх спонукань і заохочень. Їх нараховується близько 22%.

Індиферентний тип складається із студентів, байдужих до переважної більшості подій, ситуацій, оточуючих людей. Їхні емоційна сприйнятливості, чутливість, чуйність вкрай низькі, принаймні це стосується сприйняття та ставлення до усього, що виходить за межі особистого простору. Вони мляво реагують на зовнішні впливи, рідко виявляють зацікавленість навчальним матеріалом, виконують учбові завдання та доручення без ентузіазму і натхнення, як необхідність. Рідко щось ініціюють, практично ніколи не проявляють творчості, частіше за все просто функціонують, намагаються дотриматися необхідних правил, не докладають особливих зусиль – душевних і фізичних. Це –тип так званих «пофігістів», яких близько 11%.

Одним з важливих напрямів оптимізації освітньої роботи, спрямованої на формування прогресивного емоційного профілю майбутніх педагогів є розвиток у них аутопсихологічної компетентності – готовності й здатності до цілеспрямованої зміни своїх особистісних рис, реакцій, поведінкових характеристик. Як зазначає А. Деркач, аутопсихологічна компетентність відіграє важливу роль у розвитку індивідуальності студента, актуалізує його особистісний потенціал, формує ефективні стратегії життєвого та професійного зростання [1, 357].

З метою розвитку різних компонентів аутопсихологічної компетентності майбутнього педагога доцільно забезпечити такі умови: сприяти усвідомленню ним себе як об'єкта власного розвитку; розвивати здатність до самоаналізу, неупередженого співставлення себе з іншими, саморозуміння, самоприйняття, самоповаги, рефлексії; окультурювати його потреби; вдосконалювати уміння самостійно виходити з кризових ситуацій, долати перешкоди на шляху до мети, зберігати емоційну рівновагу, підтримувати позитивне самопочуття; формувати навички ефективної прогностики, регуляторної гнучкості, прояву емоційної чутливості.

У контексті сказаного особливу увагу доцільно приділити вихованню у студентів емоційного інтелекту як комплексу здатності до самотивації, стійкості до розчарувань, контролю своїх емоційних спалахів, регулювання настрою, не дозволяти переживанням приглушувати здатність думати, співпереживати, сподіватися [8, 88].

Висновки. Дані експериментального дослідження засвідчили існування тісного зв'язку основних емоцій з властивостями особистості майбутніх педагогів, зокрема з емоційною чутливістю та саморегуляцією поведінки. Визначення типологічної своєрідності емоційного профілю студентів уможливило формування у них аутопсихологічної компетентності. Її ефективність забезпечується за дотримання таких організаційно-педагогічних та психолого-педагогічних умов: створення в освітньому закладі розвивального середовища, сприятливого для формування аутопсихологічної компетентності студентів; збагачення змісту діяльності викладачів знаннями з означеної проблеми; системної, цілеспрямованої і регулярної роботи освітнього закладу з: формування аутопсихологічної компетентності майбутніх педагогів, акмеологічної спрямованості особистості викладачів; забезпечення співпраці викладачів із студентами в актуалізації їхнього суб'єктного емоційного та життєвого досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акмеология: учебник / под общ. ред. А.А. Деркача. – М.: Изд-во РАГС, 2002. – С. 357.
2. Андреева И.Н. Развитие эмоциональной компетентности педагогов / И.Н. Андреева // Психология образования сегодня: теория и практика: матер. Междунар. науч.-практ. конф. – Минск, 2003. – С. 166-168.
3. Анікеєнко М.І. Аналітичний погляд на проблему діагностики рівня емоційної стійкості / М.І. Анікеєнко // Вісник ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. Серія: Психологія. – Х.: ХНПУ, 2007. – Вип. 25. – С. 5-11.
4. Виллюнас В. Психология эмоций / В. Виллюнас. – СПб.: Питер, 2007. – 496 с.
5. Дерев'янку С.П. Емоційний інтелект як чинник соціально-психологічної адаптації особистості до студентського середовища: автореф. дис. ... канд. психол. наук / С.П. Дерев'янку. – К., 2009. – 20 с.
6. Зарицька В.В. Емоційний інтелект у системі професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю. автореферат дис. .... докт. психол. наук. – Запоріжжя., 2012. – 40 с.
7. Кузнецов М.А. Эмоциональная память: монография / М.А. Кузнецов. – Харьков: Крок. – 2005. – 568 с.
8. Мильман В.Э. Метод изучения мотивационной сферы личности / В.Э. Мильман // Практикум по психодиагностике. Психодиагностика мотивации и саморегуляции. – М., 1990. – С.23-43.
9. Плахотникова И.В. Развитие личностной саморегуляции: методическое пособие / И.В. Плахотникова, В.И. Моросанова. – М.: Вербум-М, 2004. – 48 с.

О.Л. КОНОНКО. ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ПРОФИЛЬ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА: СУТЬ, НАПРАВЛЕНИЯ И УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ

Резюме. В статье обоснована сущность эмоционального профиля как фундаментальной характеристики личности будущего педагога; зафиксирована связь основных эмоций с личностными свойствами, определены шкалы оценки и типология эмоционального профиля студента; сформулированы направления и условия оптимизации образовательного процесса, направленного на формирования у будущих воспитателей прогрессивного эмоционального профиля.

Ключевые слова: эмоциональная чувствительность, эмоциональный профиль будущего педагога, типологическое своеобразие эмоционального профиля, эмоциональный интеллект, аутопсихологическая компетентность.

O.L. KONONKO. THE EMOTIONAL PROFILE OF THE FUTURE TEACHER: THE ESSENCE, DIRECTIONS AND CONDITIONS OF FORMING

The summary. The article substantiates the essence of the emotional profile as a fundamental characteristic of the personality of the future teacher; The connection of the basic emotions with personal properties is fixed, scales of an estimation and typology of an emotional profile of the student are defined; Directions and conditions of optimization of the educational process aimed at forming a progressive emotional profile in future educators are formulated.

Key words: emotional sensitivity, emotional profile of the future teacher, typological peculiarity of the emotional profile, emotional intelligence, autopsychological competence.

Рекомендовано до друку.

Д-р. психол. наук, проф., дійсн. член АНВШ Р.В. Павелків.

Одержано редакцією 09.03.2017 р.

УДК: 373. 3. 091. 32: 004

Л.В. ЛУК'ЯНИК

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ З ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗРОБЦІ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ НАВЧАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Резюме. У статті підтверджено ефективність експериментальної методики з використання інформаційних технологій у розробці електронних засобів навчального призначення для початкової школи; було опрацьовано методичні аспекти: етапи засвоєння навчального матеріалу, шляхи роботи з програмними засобами Microsoft PowerPoint, Macromedia Flash, Picasa, Photodex ProShow та ін., способи активізації технології мультимедіа, зокрема, високоякісну анімацію, тривимірну (3D) графіку, музику MIDI (Musical Instrument Digital Interface), цифровий інтерфейс музичних інструментів, окреслено методичку мультимедійних додатків навчального призначення.

© Л.В. Лук'яник, 2017